

LART

A TINÓDI KLUB IRODALMI FOLYÓIRATA

Bornemisza Attila

Elment egy lány

Elment egy lány
és mennyi elment,
tengert vallatni kellene,
hullámverésben, fényzenében
ében hajad e dús zene?

Lemeze lehullt a holdnak,
voltak ereszes szemeid,
és újra itt jársz gondolatban,
s a lantban fúj e lágy zefir?
Szemeid végtelenjét várom,
és nem sajnálom, ki leég,
már elég a pléharcú lányból,
rabolja önnön édenét!

Te zenét hoztál füleimbe
és fuvaláznak mind a fák,
nem kiált vétőt a ferde
colos nyír! Ő még kisdíák...

Egyik pipettát forgat,
lantot penget a másik,
ásít az élet: rabom vagy,
rabom - életed fogytáig.

Az ősz szüretel. Szüretellek.
Minden fűrtőt leszakítok,
pajkos lovam a szerelem,
mégis titok. Mégis titok!

TAKARÉKSZÖVETKEZET

A régi barát - - az új világban

Sárközl Árpád

Vers-viharlámpa

Líftakna(mély) vermemből
hívtak elő
a vashányos virágsápadtságú élők,
hogy pírt varázsoljak arcukra!
És én nap felé szegett arccal,
jobbom az ég felé emelve,
színük elé léptem,
hogy írjak nékik (értük)
zsoltáros versimát,
hogy e Bartók és Kodály népe
ajkán ne halkuljon a dal!
Hogy e Rábay-Ifjak lábán
ne bénuljon a tánc!
És sorjazzon a népek meséje
Balogh Böbék ajkán,
amelyben mindig útra kél
a "hamuba sült pogácsás"
legkisebb fiúl

Őérte:
hogy az ő nyikorgó élet-szekerén
vers-viharlámpa jelezze
a csillag-hunyorgású fényt!

A villámok összefércelik

Pesszímisták ne higgyék
- ha zordon Kárpátok fölött az ég -
a MINDENSÉG szétesik,
mert az EGET és a FÖLDET
a villámok (úgyis) összefércelik!

Kelő nappal...

Tárt ablakomon át
a KOZMIKUS szellő
belengeti hozzám
a holdfény ezüsfátyolát:
fejem alá göngyölöm
s kelő nappal álmodom!

Bornemisza Attila

Biztatás magamnak és másoknak

Úgy lett ahogy akartad
csillagod zuhogtattad
szemed a megálmodottat
világgá sírta a nap
és nem szabad többé
érintenem
ó édes Istenem
még meg sem tanultad
hogy búza-hajadat
utakra terítem
színes szőnyegemnek
és oda emellek
olyan magasokba
ahol csak ad Astra
ahol csak a hangod
hiába zúgatod
szép gerle-harangod
Csontvázam megállít
begombolva állig
egy tejút-kabátba
Ott nem leszek árva
szeret a parázna
Vénusz mindenestől
De ott se keress föl

N. László Endre

Elnémult már

A bóbicek tébolyult sikolyát,
a zombékok titkát,
a nádirigók fészket
már hiába keresem a réten...
A vizekkel együtt
eltűnt minden titok,
Pán sípja örökre elnémult már...

A vidéki utas

A kopott, szürke öltönyt és svájcisapkát viselő férfi beült a droszton álló első taxiba. Gesztikulálva magyarázott valamit a sofőrnek, aki felhúzta a vállát, megcsóválta a fejét, és válaszolt valamit, de Feri ezt nem hallotta. Harmadik volt a sorban az ő kocsija. Unalmában a szélvédőt törölgette. Ugyet sem vetett volna az utasra, ha nem állnának ott már több mint fél órája, s a férfinak nem lenne olyan elnyűtt, vidékiesen kopott az öltözete. Az a kitérdelt, öreg nadrág, a lógó zakó meg a füléig húzott svájcisapka... Valamikor a háború után járhattak így az emberek.

Biztosan valami csöves - nyugtázta magában, s örült, hogy nem ő áll az első helyen. Mióta ennyire fölmentek az árak, nagyon meg kell válogatni, kit vesz föl az ember a kocsijába. Nem egyszer megesett már vele is, hogy a fuvar végén bejelentette az utas; neki pedig egy átkozott petákja sincs. Akár rendőrt is hívhat, akkor sem tud fizetni. Több mint háromszáz forintot mutatott az óra. Fogta hát a rádiót és beszólt a központba a diszpécsernek, hogy hívjanak rendőrt, mert az utas nem hajlandó fizetni.

- Hol élsz te kolléga? - nevetett kesernyésen a diszpécser. - A rendőrségnek kisebb dolga is nagyobb annál, hogy a te utasoddal foglalkozzon. Már arra sincs elég emberük, hogy akkor segítsenek, ha megtámadnak valakit közülünk. Mennyi van az órádban?

- Több mint háromszáz forint.

- Szerencsés ember vagy, A Gáti Pistát a minap ezerkétszázzal hagyták ott. A végén még majdnem meg is gypálták.

Ha nem érkeznek oda időben a kollégák, féltő, hogy elviszik a teljes napi bevételét, és még jól helyben is hagyják. En az javasolom, nyeld le azt a háromszáz forintot, és máskor jobban válogasd meg az utasaidat. De ha akarod, riasztom a környéken lévő taxisokat...

Mielőtt válaszolt volna, hátrafordult, és kérdően nézett az utasra.

- Na látja - biggyesztette le a szája szélét a fiatal, megtermett férfi. - Ha legközelebb találkozunk, majd megadom. Viszlát!

Ezzel kiszállt a kocsiból, és becsapta maga után az ajtót.

- Miért nem válaszolsz, Feri?... Feri?... Hallasz?...?

Történt valami? Válaszolj! - hallatszott a rádióból.

- Itt vagyok - aztán egy kacskaringós, magyaros káromkodást eresztett el. - Köszönöm, hogy ilyen alaposan kioktattad az utasomat. Le is lépett, ahogy tanácsoltad neki.

- A szentségit! - horkant föl a diszpécser. - Miért nem mondtad, hogy még ott ül a kocsiban? Ne haragudj öreg, biz' isten nem akarom rontani a boltodat... Na szia, hivnak!...

Helyére akasztotta a rádiót, és megszámlolta a bevételét. Az egész napi borralalóbból ötven forintja maradt.

Mióta az ismerőseit hasba szúrva, holtan találták egyik reggel a város környéki kiserdőben, nem szívesen vállalt éjszakai műszakot. Pedig hajdan azzal lehetett jól keresni. A kocsmákból, barokból pilyókásan hazafelé igyekvő utas néha több borralalót adott, mint a fuvardíj. Hajdan... No, de majd csak kialakul. Mindig ezek az átmeneti időszakok dobják föl a társadalom hordalékát. Az apja mesélte, hogy a háború után se volt ajánlatos sötétedés után kimenni az utcára, mert lehúzták az emberről a kabátot...

Még emígyen elmélkedett magában a szélvédőt törölgető, az utas átszállt az előtte álló kocsiba.

Ott is alkudozott valamiről a sofőrrel, de azzal se sikerült egyezségre jutnia. Végül mindketten kiszálltak, és odamentek hozzá.

- Te Feri! - szólította meg a vezető. - Tudsz valami élesztőgyárról a városban? Oda szeretne menni az utas.

- Élesztőgyár? Nem hallottam még róla.

- Neked van rádiód, kérdezd már meg a központtól, hol van! Ez a szerencsétlen ember kétszáz kilométert utazott mialta, és egyikünk se tudja, hol van az a bizonyos élesztőgyár.

- Pedig van - jelentette ki magabiztosan a svájcisapkás. - Három ismerősöm dolgozik ott. Azt mondták, van munkásfelvétel.

- Segíts már neki, ha tudsz! Munkát keres...

- Rendben van, üljön be! - mondta, miközben gombóccá gyűrte az ablaktörő rongyot, és bedobta a kesztyűtartóba.

- Köszönöm a szíveségét! - mondta a férfi, és levette a svájcisapkáját.

- Halló, központ?! - hívta a sofőr a diszpécser. - Itt a 352-es. Jösszám, megkérlek, segíts megtalálni egy címet! Az utasom az élesztőgyárat keresi. Van ilyen a városban?

- Várj egy kicsit, utánanézek. Tartsd az összeköttetést!

Aztán kisvártatva megszólalt.

- Helló, Feri! Kimondottan élesztőgyárat nem találunk, de szeszgyárból három is van. Azt mondják, a kollégák, hogy valamilyen szeszgyárrészlegben készítik az élesztőt is. Mondjam a címeket? Az egyik Józsefvárosban van, a másik Óbudán, a harmadik Budafokon.

- Mondja hát! - szólt izgatottan az utas a hátsó ülésről. - Mindenképpen munkát kell szereznem, anélkül nem mehetek haza.

A sofőr egy jegyzetfüzetbe fölírta a három címet, aztán hátrafordult.

- Nos, melyik címre menjünk, uram?

- Nem is tudom - mondta a cserzett arcú férfi elbizonytalanodva. - Az ismerősöm csak annyit mondott, hogy élesztőgyár. Ott biztosan van munkásfelvétel. Az ő ismerőse is ott dolgozik. Már négyen is vannak a faluból. Nagyon jó hely. Van, akj még a tízezer forintot is megkeresi havonta. De nem ám bruttóban, annyit visz haza. Maga hová menne?

- Ahová az utas kéri - tért ki a válasz elől a sofőr. - Felteve, ha ki is tudja fizetni a fuvar. Es a tükörből figyelte a hátul ülő arcát.

Az ember elővette a nadrágzsebéből a pénztárcáját, és egy ötszázast vett ki belőle.

- Ennyi pénzem van. Oda vigyen, ahová elég. Egy ezressel jöttem el hazulról, de a többi kell a vonatra. Villamossal vagy busszal is mehetnék, de az sokáig tart, meg nem is ismerem a várost. Az ismerősöm azt mondta, nagyon siessek, nehogy közben betöltsék azt az állást. Életemben kétszer jártam itt, akkor is vállaltam busszal hoztak. Tudja, brigádfőnök voltam a szállításhoz, és megnyertük a versenyt. Jutalomkirándulás volt. Mert különben targoncás a szakmám. Húsz évig dolgoztam az üvegyárban. Szerettem ott dolgozni. Jó hely volt. Hívtak a bányához is, de nem mentem. Ott voltak a haverok, meg a főnök is rendes ember volt. Lehet, hogy a bányánál többet adtak volna, ha odamegyek csilésnek, de hát ne változtatgasson az ember, ha nem muszáj... Az asszonyt is ott ismertem meg. Háza építettünk a faluban, ahhoz is a gyár adott kölcsönt. Aztán jött a négy gyerek. Három lány meg a fiú... Szóval jó volt nekem ott.

- Hát ha olyan jó volt, miért hagyta ott az üvegyárat?

- Dehogya is hagytam, már hogy hagytam volna! Elbocsátották. Először a buszt állították le, ami a faluból hordta be reggelenként a gyárba az embereket, aztán meg színte az egész szállítási osztályt elbocsátották. Még a főnököt is.

- Hmm... - csóválta meg a fejét a taxis.

- Miért nem ment el csillásnak a bányához? Vagy a té-
eszbe? Maguk felé nincs téesz?

- Mentem volna én, uram, akárhová, csak fizessenek.
Ott van a négy gyerek. Az egyik kicsi, a másik kicsi, a
asszony se tud dolgozni tőlük, legföljebb a ház körül. Be-
csukták a bányát. Már csak néhány lrodista van ott, aki
a főszámolást csinálja.

Az emberek majdnem meg is verték az igazgatót. Még
a rendőrséget is kihívták. Azóta a bányászok reggeltől
estig ott isznak a kocsmában, míg van miből, aztán
összeverekednek.

Hajaj, uram, csúf egy világ lett mifelénk abból a nagy
szocializmusból! A téeszbe meg éhen döglének az álla-
tok, mert nincs nekik takarmány.

Aztán, tudja mi van? Hallottam az egyik ismerősömtől,
hogy ötezer forintot kért tőle az egyik téesz koma,
hogy beajánlja állatgondozónak. Tudja, mennyit kapok
én munkanélküli segélynek? Ötezer forintot. Ebből fize-
tem a törlesztést meg mindent. Nesze neked, szocializ-
mus! Ugye, maga is emlékszik rá, amikor azt mondták,
hogy a munkások a jövő? Hát meg is ette a fene ezt a
jövőt! No, de ne tartogassam már itt ezt az ötszázast...

- Jól van, tegye el, majd a végén kifizeti a fuvar. Úgy me-
gyek, hogy minél rövidebb legyen az út.

Először Józsefvárosba mentek. Hatalmas, ötemeletes
lrodaház. A porta előtt transzparensnyi tábla: Munkásfel-
vétél az alábbi szakmákban. A táblára átlósan ragaszt-
va az öles betűkkel írt felirat: Munkásfelvétel nincs.

- Lehet, hogy nem is ez az... - mondta az utas remény-
kedve.

- Várjon, majd beszélek a portással, maga csak ma-
radjon itt - szóló a taxisoőr, és már zörgette is a portás-
fülke ablakát.

A vidéki ember meg csak ült behúzott nyakkal, a sváj-
cisapokáját gyűrögetve, és reménykedett, hátha... hátha
sikerül valamiféle munkát kapnia. Csak annyit látott,
hogy a portás a fejét ingatja, az ő sofőrje meg belevörö-
södve, gesztikulálva győzködi valamiről. A másik végül
megrándítja a vállát, komótosan fölveszi a kagylót, és te-
lefonál. Aztán széttárja a karját, biztosan azt mondja: na
ugye, megmondtam... és kitéssékeli a sofört az utcára.

- Nem könnyű dolog ez, barátom - ingatta a fejét a ta-
xis, amint begyújtotta a motort. - Innét is elbocsátottak
vagy ötven embert. Talán Óbudán. Azt mondja az öreg,
hogy tavaly vált le tőlük az a gyár. Lehet, hogy ott dol-
goznak az ismerősei.

- Lehet - hagyta rá a másik. - Belefér még az az út az
ötszázasba?

- Bele hát. Majd úgy megyünk, hogy beleférjen. Ne ha-
ragudjon, hogy megkérdézem, de hogyan tudnak meg-
élni abból az ötezer forintból hatan?

- Hát... - vakargatta meg a tarkóját a vidéki ember. -
Van még családi pótlék is. Az se túl sok, de mégis csak
pénz. Az asszony nevel néhány baromfit az udvarban.
Van egy kis malackánk is. Az ősszel, amikor a kombájn
levágta a kukoricát, mentünk böngészni a gép után.

Tudja, mennyit elhagy a gép? Abból hízlaltuk a malacot.
Aztán meg az árokparton kaszálgatom a fűvet, össze-
szedjük a száraz kenyeret...

Ameddig volt munkám, délutánonként elmentem a
városba is száraz kenyeret gyűjteni. Naponta össze-
szedtem a kukából egy zsáknyira valót. Hát így. Az asz-
szonynak is akad néha napszám, Takarítás, mosás,
ilyesm. En meg fát vágni jártam a télen.

A lakótelep mellett a hegyoldalnak kanyarodott az út.

- Én nem tudnék ilyen galambdúcban lakni - mondta az
ember. - Se udvara, se semmi. Ezek vajon miből élnek?

- Melyik miből... - válaszolta a sofőr.

- Az biztos, hogy nem a fizetésükből, mert manap-
ság az már a lakberre meg a kajára se elég.

- Hát ez az - tódította az utas. - Én is úgy számítok,
hogy ha itt megkapnám azt a tízezer forintot, valamit
meg próbálnék fölhaltani hozzá délutánonként. A
falubellek is azt csinálják. Beállnak építkezésekhez,
meg ilyesm. Munkásszálláson laknak. Pénteken este
utaznak haza, szombaton meg vasárnap meg otthon
is dolgozhatnak valamit.

Magas betonkerítés mellett lassított a taxi, majd a
sorompós portaépület előtt megállt.

- Itt vagyunk.

- Várjon csak, ezt én próbálom meg - mondta az
utas. - Valami ilyesmiről beszél az ismerősöm. Ez lesz
az, ennek kell lennie! Hú, ha ez sikerül, adok magának...
biz' isten, adok száz forint borraivalót!

- Sok szerencsét hozzá! - kiáltott utána a sofőr. -
Megvárom...

Nem a beígért száz forint borraivaló miatt várt, ha-
nem... maga sem tudja, miért, de megesett a szíve ezen
a szerencsétlen, naiv emberen. Úgy érezte, nagy igaz-
ságtalanság lenne, ha nem sikerülne elhelyezkednie.
A taxiban fölött évek alatt valahogy megkeménye-
dett, csak a pénz érdekelt. Az üzlettel járt, hogy meg-
hallgassa az utasok panaszait, de különösebben nem
figyelt rájuk. Egyik fülen be, a másikon ki. Aki sok bor-
raivalót adott, még ki is segítette a kocsiból. Ennyi. Mi is
lenne, ha minden utas gondját, baját magára akarna
venni? Nem panaszlóda ő, hanem személyfuvározo.
De ez az ember valahogy más. Leri az arcáról a be-
csületesség meg az őszinteség. Igazából megérdemel-
né, hogy sikerüljön a terve.

Több mint fél órát várt, mire lehorgasztott fejfel kijött
a kapun az utasa.

- No mi újság, cimborá? Itt vannak a falubellek?

- Itt - motyogta az ember. - Tegnap betöltötték azt a
targoncás állást. Most aztán mehetek haza dolgom vé-
gezetenül. Állásom nincs, a pénzem elitaxiztam. Tes-
sek - nyújtotta át az ötszázast.

- A pályaudvarra már akár gyalog is visszamehe-
tek.

- Hmm... - vakargatta meg a tarkóját a sofőr. - Szí-
vesen segítenék magának, cimborá, de hová vigyem?
Ebben a városban sokminden talál az ember, de be-
csületes munkát...

- Látja, ez az, amit én ebből az egész világförfordul-
ásból hiányolok: a becsület. Csak szónokolnak oda-
font a nagyok, hogy majd tíz év múlva, húsz év múlva
milyen jó lesz a gyerekeinknek. No igen, de mi lesz hol-
nap? Mit eszünk vacsorára? Erről senki se beszél. Őket
csak a nagy politika érdekli. Azt mondják, jobbra for-
ditják az ország sorsát. Lehet, de hogy a népnek egy-
re rosszabb lesz a sorsa, az meg biztos. Hogy nézzek
én most a feleségem meg a gyerekeim szemébe? Mit
mondjak nekik?

Közben a kocsi megmozdult a rádió. A diszpécser
egy címet diktált. A sofőr gyorsan fölírta a jegyzetfü-
zetébe, és megnyomta a készülék gombját.

- Halló, központ? Feri vagyok, a 352-es. Éppen vé-
geztem a szeszgyárnál, máris indulok.

Gyorsan kiszámolta a svájcisapokás embernek a
visszajáró aprót, és már indította is a motort.

- Ne haragudjon, de mennem kell. Az én gyerekeim
is várják a vacsorát. Különböző igazsá van, de mikor
kérdézték meg a magunkfajta proli, mi tetszik neki, mi
nem?

A politika az politika, a robot meg robot... A villa-
mosmegállót ott találja a sarkon. Viszlát, és sok sze-
rencsét!

- Köszönöm, magának is! - mondta csak úgy, meg-
szokásból, és eltette a pénzt.

Úgy érezte magát, mint akinek épp most olvasták föl
a halálos ítéletét. Zsebre vágta mindkét kezét, és le-
szeggett fejfel lélepett a járdáról az úton száguldo autók
közé.

Kondor Jenő Énekszó árval

Házamon bagoly virraszt
nem hagy a gond egyedül
kldölt nyárfa az udvaron
kicsi madárkám menekül

Felleg-ajtónkon csillag és hold
zárja szemünket zord lakat
ághegyen billeg a fészek
énekszó árval elmarad

A rácson túl

Levetköztek a túlfűtött fák.
A rácson túl aprócska mécsek,
s holdudvaros, halvány gyertyafény.
Bánatom reggelre csonklg éget.

Csönd varasodik

Csönd csendül köveink fölött
dérrel csókolnak a szelek
kezem szűrt töviselből
őszl vér csöppent meleget

Kedvesem bújócska-tündér
kukucskál apró lomb között
mosolyát jég nem repeszi
szemébe ének költözött

Tavalyi vágyát siratja
madárka búvik lomb alatt
- virágos varas levelek
könnyek napok nyarak

Kovács István József Őszi lombhullás

Az őszi erdőkön a színözön varázsa
Isteni természet száz ecsetvonása.
Bizarr és meghökkentő égi plktor az ősz.
Dlcsekszik nekünk a színorglákka,
Levélhullással, a lombtakarással,
Simogat szendergőn, ízzel és zamattal,
bearanyozza az ásító földet
téli álma előtt, dércsípte avarban.

1990

Pádár Jullanna Lázas este

Lázamon halomra gyűlt az este
Vakon gubbaszt a csönd - elernyedve
- zárkát ránt körém a falsötét

Szökik mellőlem a biztonságom
Titkos jövőm rejtőzik a számon
- agyamban rajzó kérdőjelek

Nő-magányban meddig a távlatok?
Társtalanság terhét nem bírhatom?
- őrlöngést a vád meddig ad még?

Vántsa Zoltán Alkonyatkor

Elmúltak azok a lángolások.
Poharam csordultig telve már.
Mit bánom én, ha nevetnek mások,
Engem is elsodort az ár.

Lehet, hogy akkor erőtlén voltam?
Talán könnyelmű, léha, rest?
Kapaszkodtam, de lélekben holtan.
Megrokkant szolgálta volt a test?

Mit kellett volna másként tennem?
Sok lenne felsorolnom itt.
Kár volt e lápon megszületnem,
A sors a szennyes árba vitt.

Nem tudni, mikor fog partra vetni.
Válaszadóm az ég lehet.
De lángok között kell eltemetnii
Árnyékvilágom, ég veled!

Aggodalom

Nevetünk kint
És zokogunk bent,
Taposunk fent
És hajolunk lent,
Ilyenek lettünk.
Félek!
Beteg bennünk
A lélek?

Innét mindenki elmegy

Ólomszürke az ég. Szinte összenyomja a falut szürkeségével és súlyával. A házak lédten lapulnak a földhöz, mint hajtáskor a rémült vadak.

- Igen, fiatalúr... Innét mindenki elmegy... Három út visz ki a faluból... Az ott, az erdő alatt, a szomszéd faluba vezet, emez a városba és az, a dombnak föl, a temetőbe... Igen, Innét mindenki elmegy, ki ezen, ki azon az úton... Aztán nemigen jövednek vissza... Marad a föld...

Kopott, molyrágta kucsmája bozontos szemöldökére bukik, szeme fénytelen, apró - mintha csak egy lenne az ezernyi ránc közül... Klégett ember, akinek kislánya erejét ez a köves-agyagos föld. A mutatóujja hajlott, mint a sas csőre. Lassan beszél, vontatottan, és szavakat, sőt egész mondatokat megismétel, mintha így akarna nyomtatékot adni rekedt, reszketős, földszínű hangjának.

A kabátos didereg az ellenségesen hideg novemberi szélben. Kapar ez a szél, mint az élezetlen borotva. Enne valami meleget, meginná egy jó forró teát is, de az öreg csak nem invitálja beljebb. Csak beszél, beszél, már vagy egy órája mondja a magáét, de még véletlenül sem válaszol a kérdéseire.

- Hetvenhárom éves vagyok!... Elmegyek én is, arra, a dombnak föl... Talán már a tavaszon... Lehet, hogy előbb is... Az egyik fiamat családosul áttelepítették Magyarországra, a másikra is ez várt, de hát Osztrávián dolgozott, a szénbányában... Annak a gyerekei már egy szót sem tudnak magyarul, a felesége cseh... Olyan mindegy, mindketten nagyon messze vannak...

Olyan, mintha nem is lennének... Néha küldenek valami pénzt, de minek az nekünk?... Más segítség kéne... Ementek, mindkettő ezen az úton - kétfelé... S a legöregebb, az ment el legelőbb, még negyvenkétben, télen, ki a frontra... Csak egyszer kaptunk tőle valami tábori lapot, aztán már nem jött semmi... Azóta se láttuk... Az anyjukom ugyan mindig vele álmodik, azt mondja, még biztosan él, és visszajön... Pedig ha élne, már megjött volna... De hát hagyom az asszonyt, hadd vigasztalassa magát... Még a templomba is küldöm... Csak menjen, ha jól tesz neki...

Az öreg újra elhallgatott, csak az ádámcsutkája járt le-föl vékony, eres nyakán. Talán a szavakat kerésgelte a további beszédhez, próbálta mondatokba gyúrní őket, hogy a kabátos megértse. Már amennyire megértheti...

Az asszonnyal már csak pár szót váltott naponta, szavak nélkül is értették egymást. Még veszekedni is tudtak szavak nélkül. Ötvenkét évet töltöttek el együtt. Nagy idő, nagyon nagy idő...

A szemben levő ház megsüppedt tetejét nézte, aztán fáradt madárként tovasiklott a tekintete, végül ernyedten megpihent a templomtornyon. Ez a kis falu volt a világa, a városba igazán ritkán járt be még fiatalabb korában is. Nem volt rá ideje... Mikor ment volna? Minek?

Hétköznapi a mások földjén dolgozott, amlóta csak az esztét tudta, vasárnap meg a magáén. Talán ezért is nem volt Isten áldása a munkáján. Nem szentelte meg az ünnepnapokat. De hát három felnőttre kellett dolgoznia. Meg a három fiú is sokat evett. A középső mégis olyan girheske volt. Talán ezért nem vették be katonának sem...

Aztán elment az anyós, Isten nyugosztalja... Sokat járt a szája, de azért áldott jó asszony volt. Csak egy kicsit katonás. Olyan hirtelen ment el, hogy nem is akarták hinni. A kamrában tett-vett, s amikor ebédhez hívták, csak nem jött elő. Bementek érte, de akkor már nem volt benne élet...

A vén pajtából egy lompos kutya ólálkodott elő, kényelmesen szedte lábait, de amikor meglátta az idegent, nyikant egyet, és gyorsan elszokott.

- Itt még a kutyák sem szeretik a várost! - gondolta a kabátos férfi. A falu végén a fenyők mintha az égig értek volna. Híszien olyan alacsonyán volt a szürke, nehéz ég. A fenyők szinte nyögtek a súlya alatt...

- Mi a fenének van bezárva a kocsmát? Ott legalább egy kicsit megmelegedhetne az ember. Délben kell bemennie a nemzeti bizottságra, és még csak tíz óra van. Mintha itt állna az idő. A busz meg csak valamikor három után megy vissza a városba. Ha megy egyáltalán. Halott ez a falu, eddig csupa öreg embert látott itt...

Furcsa a falusi ember, mintha egyenesen a földből nőne ki, s ha megvénül, visszanyomja őt a földbe a halál, mintha csak magot ültetne. Csak robotol, dolgozik, és azt sem tudja, hogy másféle élet is van. S ha tudja sem érdekli...

- Bácsi, aztán kinyitják egyáltalán a kocsmát? - kérdezte csak azért, hogy éppen mondjon valamit.

- Majd a déli harangszókor... Majd akkor... De ott nem kap semmiféle úri nyalánságot...

Na, még csak ez hiányzott! - dűnyögte az öreg, felpillantott az égre, és közben egy kövér esőcseppet törülte szét az arcán. - Eppen jókor, holnapra teljesen felázik a föld... Ez nem jó... Ez igazán nem jól - csóválta a fejét.

- Aztán miért baj az magának, ha esik az eső?

- Holnapra szép idő kellett volna a Rózának. Nagyon kellett volna...

- Nekem baj az eső, délig olyan leszek, mint a kiöntött ürge! - méltatlankodott a kabátos, s közben egyre az járt az eszébe, hogy milyen zsugori is a paraszt, még a meleget is irigyl az idegentől. Az pedig mintha megérezte volna a gondolatát.

- Hát hozzánk éppen bejöhét az úr, ott benn legalább nem ázik meg... Csak most egy kicsit rosszkor... - szabadkozott az öreg. Hívta is az idegent meg nem is.

- Nem szívesen vagyok a terhére, de hát ebben a faluban nincs ismerősöm, akinél délig várhatnék. Csak egy széket adjon, nem akarom én zavarni magukat.

Az öreg zavartan hallgatott, hűmmögött, megpiszkálta az orrát repedt körme ujjával.

- Hát csak jöjjön, ha nincs hová lennie... Az anyjukomnak biztos nem lesz kifogása! - mondta, aztán lassan, tétován befelé indult.

A sáros udvaron tyúk kapargált. A vén kútgém egyik karjával a földre támaszkodott, a másikkal meg az ég felé nyújtotta az ütött-kopott vödörrel.

Az öreg előre ment, benyitott a konyhába.

Aztán továbbment az öreg, s utána a városi is belépett a szobába, majd döbbenet lekapta a kalapját. Állt és bámult, érezte, hogy mondania kéne valamit, de egyetlen árva szót sem tudott hirtelenében kinyögni...

Az ütött-kopott ágy közepén egy feketébe öltözött test feküdt... Olyan kicsi, mint egy gyermek... Csak az arc öreg, szinte időtlenül öreg... És kísértetiesen sápadt... A szemeken két pénzdarab csillog hidegen... Az agyondolgozott kézen rózsafüzér... A sápadtan lobogó gyertyák néma tánca... És ez a különös, nehéz levegő...

Az ágyak előtt hófehér abrosszal terített asztal. Rajta kenyér, szalonna és bor: "Ez az én testem, ez az én vérem... Aki ebből eszik, aki ebből iszik, az örökké él." Mint a paraszt, mint a föld...

Valóban örökké él? Vagy ez csak a szegények szürke vigasza? Micsoda pogány jelkép ez: étel a holttest mellett az asztalon? Vagy ez az élők számára van itt? Ezek enni tudnak a halott mellett?

A pogányok ételt tettek a halott mellé, hogy ne éhezzen a másvilágon. Hlába keresztelték meg a parasztot ezer évvel ezelőtt, ma is pogány!

A városi döbbenet bálul, de hirtelen eszébe villan, hogy ő is evett már halottak között, negyvennégyben, a háborúban... S eszébe jutottak ifjúkori olvasmányai, a legszebbek: Meotiszi ének, Pogányok, Gárdonyi...

És a gyertyák mintha fáklyákká változtak volna, lengtek-lobogtak. Elnyújtott énekszót hallott, az óhazából hozott szavak gyászos zenéjét. Az öreg táltos fehér lovat áldoz, a vere gőzölögve messzire szökik. A Feszty-körképéből lépett elő. A megölt asszonyokat, szolgálkat a halott mellé temetik. A másvilágra a hú barátok is követik. A többiek gyászüken felvérzik az arcukat. Vér, mindenütt vér...

A pogány tor borzongatóan ünnepélyes hangulata. Tompán pufog a dob. Vagy csak az esőcseppek dobolnak az ablakon, egyhangúan, ugyanabban az ütemben. Ugyanabban az egyhangú ütemben, ahogyan az emberek felkelnek a porból, és azután ismét porrá omlanak, hogy zokszó nélkül átadják helyüket az utánuk következőknek. Testükkel teszik haláluk után is termővé a földet. A föld telhetetlen emberevő. Talán ebből a felismerésből indult ki az emberevés rítusa. Vagy egy visszafelé fordított születésfantázia?

Talán... Talán... Semmi sem biztos.

Az öreg halkán megszólalt:

- Látja, mi csak így vagyunk... Most ment el az asszony... Előbb mint én... Pedig sohasem volt beteg... Ha volt is, nem mondta... Nem panaszkodt az egy fél szót sem, csak dolgozott... A föld embere nem betegeskedhet...

Ahogy az ajtót becsukta, a gyertyák lángja újra táncolni kezdett, forr árnyakat vetett a falra és a barna gerendás, alacsony mennyezetre.

Krizantémok... Krizantémok... Sápadt virágok - beteg virágok - a halál virágai... És mégis olyan szépek...

Pedig az illatuk is a halál illata!

- Üljön le az úr... Róza nem haragszik meg, hogy látogatót hoztam... Üljön csak le ide, és harapjon valamit, ha megéhezett... Nekem most nem ízlik az étel, én inkább iszom egy pohárával, szegénykém lelki üdvéért...

Reszkető keze hozzákoccantotta az üveget a pohárhoz, ahogyan öntött. Egy kicsi az asztalra ömlött, és pirosra festette a hófehér abroszt. Mintha a halott asszony véréből öntött volna a poharakba...

- Nincs itt a faluban rokon... Mindnyájan elmentek már... Ki ide - ki oda... Legtöbben a temetőbe... A szomszédok öltöztették fel szegénykét... Estére majd átjön-

nek megint... Szerette őt mindenki... Na, igyon velem egy pohárával! - nyújtotta a fiatalabb felé a poharat.

A kabátos elvette, és koccintani akart, de az öreg előbb az asszony felé emelte poharát:

- Egészségedre, Róza! Megérdemled, hogy beszéljek rólad... Hogy emlegesselek... Ha egy rossz szót is mondanék rád, biztosan megverne az Isten...

A fiatal férfin végigfutott valami halálosan hideg borzongás. Talán arra számított, hogy a halott asszony megmozdul erre az ősi szellemidézésre. De mozdulatlan maradt.

- Egészségére uram! Látja? Ilyen az élet!

A kabátos ivott egy kortyot. Fanyar volt a bor, de melegített.

Nézte az öreget, nézte, és nem értette meg. Úgy érezte, hogy közel van hozzá most, éppen most!

A fronton gyávának tartotta a föld embereit, mert ha-za akartak szökösni. Pedig az nem volt gyávaság! Ezen az öreg arcon minden egyes ránc egy sebhely. Örökké háborúzott a földdel, az időjárással, hogy kenyeret birkózzon ki a rögből - sajgó derékkal, sajgó izmokkal. Harcolt még az Istennel is talán. Minden évben, mindennap százszor és ezerszer győzött és legyőzött. Napról napra olyan közelről látta a halált, mint most ő. Nem is félt tőle. A természettel együtt haldoklott és született újja nemzedékről nemzedékre. Arcában, testalkatában a születésekor magával hozta ezeket a sebeket, örök elkötelezettségét, mások földjének átkát.

- Az úr csak fogyasszon, amit akar... Én szórok valamit a tyúkoknak! - mondta az öreg, és lassan felállt az asztaltól. - Most már ez is az én dolgom - mondta mint egy mentegetőzve, azután kiment.

A gyertyalángok újra kerge táncba kezdtek. A halott asszony szája is egy sebhely volt, egy forradás. A megálázkodás először csak kisebb a szegény ember száját, azután sebbé változtatja.

A fehér abroszon kenyér... És a fehér ágyon is! Az asszony teste is kenyér... Testéből táplálta gyermekét... Az asszony teste is föld, az új élet belőle szakad, belőle él... Az asszony teste termékeny föld, illatos kenyér...

Némán, nyugodtan nyújtóztak kint az esőverte novemberi földek, némán és nyugodtan pihent a kenyér és a halott asszony. Érezték talán, hogy valaki megtudta a titkukat!

A gyertyafény az asszony hajára simított. A szoba sarkából tag szemmel meredtek elő az árnyak. Felébredt egy éjjeli lepke, és táncolni kezdett az ablaküvegen. Vagy valami szót rajzolt rá a régmúlt idők rejtekirásával? A férfi dermedten figyelte, azután újra a halott asszonyra nézett. Nem most lát először halottat. Amikor az anyja meghalt, még gyerek volt. De akkor kint sütött a nap, és ő kiszökött, elment játszani kis paltásához, a szomszéd utcába, senki nem vette észre a szökését. Csak négyéves volt akkor... Az anyja mintha csak aludt volna... Egyáltalán nem félt tőle... Csak a fekete ruhás emberek zavarták... Azért ment el hazulról.

Most nem süt a nap, november vége van, kint esik az eső vigasztalanul, gyászosan. A szobát csak a hat szál gyertya világítja meg...

A kabátos ivott. Kellemesen melegítette gyomrát ez a különös, fanyar bor. Aztán szeme megakadt a szalonán. A régi pásztorok egyetlen pipereclikke volt: ezzel kenték be a hajukat, a bőrüket, de még az ingüket is, hogy ne ázzon át, és ne maradjanak meg benne a bogarak...

Nyílt az ajtó, az öreg visszajött.

- Most már nincsen semmi dolgom... Estére biztosan megjönnek a falim...

- Temetés után elmegy velük?

A két öreg szem felnyílt, a kabátos sápadtan világitó kérdőjeleket látott bennük. Aztán az öreg lassan ingatta a fejét:

- Nem... nem... én már nem megyek sehová... Csak ki a temetőbe, az asszony mellé... Nyáron itt volt nálam mindkét flam és menyem, meg az unokák is. Azok is felnőttek már... A menyeim még össze is vészték rajtunk... Azt akarták, hogy én az egyikhez, Róza meg a másikhoz menjem... Hát azt már nem! - mondtuk. - Ha ötvenkét évig egymás mellett voltunk jóban-rosszban, akkor a sír szélén már csak nem hagyjuk el egymást... Látogatóban voltunk náluk... Urasan laknak, féltem a padlóra lépni, de még leülni is... Nem maradtunk sokáig... Ha a fiatal fát átültetik, talán megéled, de az öreg már nem... Hazajöttünk... Igaz-e, Róza?...

A kabátos ismét megborzongott. Az öreg úgy beszélget a halottal, mintha az válaszoyna neki. Talán mond is valamit. Biztosan!

Az árnyak és a fények a halott asszony arcán adtak találkozókat egymásnak... A gyertyalángok imbolyogtak...

S a kucsmás öreg az asszonyával beszélgetett! Az éjjeli lepke pedig minden szavukat jegyezte az ablaküvegre - gyorsírással.

- Mindig megértettük egymást, ha néha össze is kocantunk valamin... Tegnap még mellette aludtam... Róza az egyik ágyon, én a másikon... Mint ötvenkét évig mindig... Igaz, hogy már nem szólhatott hozzám, de életében sem beszélt sokat... De egyszer mégis! Amikor én bejöttem és reszlovakizálni akartam, akkor - egyszer az életében - elébem állt és kijelentette: Ha megteszed, fogom a gyerekeket, és elmegyek tőled.

És az én két nagy flam is odaállt mellé! Csak neki köszönhetem, hogy megmaradtam annak, aminek születtem... Aldott jó lélek volt... Csak állna már el az eső... A sírgödör tele lesz vízzel... Itt agyagos a föld, tartja a vizet...

Kint szólt a harang, a sűrű esőfüggönyön is áthallatszott a hangja: gilling-galang, gilling-galang... A szoba is megtelt hanggal, ezüstszárnú galambok röpködtek a levegőben... És a hat gyertya makacs némasággal őrizte a halott asszonyt...

- Érted harangoznak, Róza! Ne félj, van pénz a temetésre! Nem kerestem, nem is tudtam róla. A szomszédasszony találta meg a szalmazsákon, a lepedő alatt. Ugyis a temetésre takargattad... Elég lesz mindketőnknek... Ugye, Róza?

A városi már nem bírta tovább hallgatni, felállt, és búcsúzkodni kezdett:

- Ha tudtam volna, hogy most halt meg a felesége, a világért sem zavartam volna... Köszönöm, hogy behívott... Isten áldja... - már nagyon régen mondta ezt, de most akaratlanul is ajkára jött. Kedves akart lenni az öreghez, de érezte, hogy a szavak lélektelenül, tompán konganak...

- Igyon meg az úr még egy pohárkávát! Nem rossz bor a mi borunk! - kínálta az öreg.

- Köszönöm, de most már igazán sietnem kell... Dél van, sok az elintéznivalóm... Tudja, a patakszabályozásról van szó... Meg kell velük egyeznem...

- Hát akkor kikísérem a kapuig...

Némán mentek egymás mellett, az utcán kezét fogtak... Az öreg még egyszer elmondta:

- Innét mindenki elmegy... Három út vezet ki a faluból, ki ezen, ki azon az úton... Már csak az öregek vannak itt... Minden őszön, minden tavaszon egyre kevesebben... S aki elmegy, nemigen jövöget vissza...

- Tavasszal találkozunk!

- Lehet, hogy akkor már én is ott leszek, fönt, a domboldalon... Ott keressen az úr... a Róza mellett...

A kabátos gyorsan megfordult, és sietős léptekkel ment a nemzeti bizottság épülete felé... Még mindig esett. Csak akkor vette észre, hogy még mindig kezében tartja a kalapját, amikor nyakába csurgott az esővíz...

Hinora Márta Kezek

Azt mondják
a kezem vonalai
nem hazudnak.

Faggatom őket,
s nem merem látni,
félek.

Kezek élnek.
Velünk, bennünk,
nekünk és ellenünk,
összefonódva,
fojtogatva.

Nézem őket,
de nem merem látni.
Félek.

Szerelem

Ó, te fájó
édes érzés!

Ha szél lengedez,
te simogatod arcom.
Ha fák susognak,
te súgysz fülembe
drága dallamot.
Mosolyod a napsugár,
fogald az éji csillagok.
A zsenge fű
bársony ölelése.

Kérlek, kérlek!
Tépd el a távoll
messzeséget!

Ihász-Kovács Éva Tűnődő tízsoros

Karjaid aranykorszaka átnyúl
álombeli távol ürje felett;
látom a fényt: szemed igazán,
dorbézoló-csodákkal írt neved.
Imádságos, könnyön vett mennyország,
jónak, tisztának lenni így szabad.
Áldani hangod, ha hazahozzák
neontól mentes, éji hold-szavak.
Olvasom lelked: szépszavú zsoltár
sóhajtól terhes, anya ég alatt.

Abeunti

Tengerek akvarelljei áznak
pattognak zöld zománccal az ágak
nyárfa gitároz kórus kíséri
hullámok sztárfotól közt
az arcod a régi
Alsól, hullámsodrony a párnád,
és viharujjak föl meg lerázzák
és fáklyát tartó szent Prometheusz
elfújja tűzét aludj, aludj
alszik a villám-neon-kéve
nem ébreszt fel háború béke
csak ha hold nyíll
szerelmem gyöngyház-ajka
tárt karokkal lépsz ki a partra
csak ha csillagruhámba zára
szállsz érzelmeink kozmoszába
lépsz kinyújtott karral Hiába
fogva tart Tejút kalodája
fogva tart csönded, nem szólsz hozzám
bár itt vagy, látod lebben a szoknyám

Két hosszú lábad combja, izma
íjként feszül a csillagokra
szívárványon az égi zebrán
átlépni ne félj ideérsz hozzám
Játsszunk egy partit csillag-ulti
vagy azt se akarsz Ég veled Abeunti

Kassák levele

1963

Kassák Lajos megírta rég
hova is tettem levelét
levelét fűztem érbe be
hova vetődött levele
Írna a sírból szólna rám
Igazam volt-e igazán
Bejutott-e a vers hova
csak azoknak van Fóruma
csak azoknak lesz fóruma
kik nem hazudhatnak soha

Poór Bálint Ó, adj időt!

Életem, drága: adj időt
ismerni minden rózsátot,
a gém szavát, s a teremtő
művészetet mi adja?
Önző vagy önzetlen vagyok,
mi az, amiltől felriadok,
büszke vagyok, békességes,
bűnnel avagy jóval ékes,
szerelemnek vagyok rabja:
lesz-e időm, feleltem,
minden mi jó, hidd el nekem:
szív s haza földdarabja...

Györgypál Katalin Disszonancia

Hová lesznek a nagy szenvedélyek
Semmibe hullnak aztán
Feltámadnak megint
Csak megérni kell
Csak megérni addig
A szürke hétköznapiakat
Elmondani mennyire könnyű
Megtenni milyen nehéz
Néha néhány teleírt lap csupán
Néha könnyek vegyülnek közé
Olykor a monoton munka
Megnyugtató gondolatok
És mindez együtt maga az élet
Partvonalán a szenvedélyek
Ugrásra készen leselkednek
Ránk s hogy hívjam-e vagy küldjem őket -

Igazán nem tudom ma már.

Mondd

Kihez fordulhatok
Ha fáj kicsit az élet
Mondd,
Ha egy arasznival
Is messzebbre látok,
Vigasztalni ki fog?
No, mondd!

Fohász

I.

Templom a testem,
benne szívem az oltár...
A legszörnyűbb áldozat
rajta: Uram, Te voltál.
A fájdalom piramisai
épülnek bennem:
sivatag-életem
hatalmas gúlái...
Uram, vezess el
magadhoz engem,
mert végképp nem tudom,
mit kellene tennem!

II.

Szégyenlős gyerekként
bújik köd mögé a táj.
Megvadult szelet csitítgat
az út menti akác.
Elvitted tőlem Magad,
száraz avarrá lett szavad,
cipőm orrával rugdosom
a remények letört gallyait.
Csendbe rejtem az arcomat,
lágy pelyhű csendbe,
s álmok földjére bújdosom,
hová zabálni járnak a bánatok,
álruhás álmok megkísértenek:
talán ha szárkúpok templomába lépnek,
végignyargálnék a kerteken...
Kínok kövelt hordták össze az évek,
engem az Isten sem szeret!
Elvitted tőlem Magad!
Letérdel a gondolat a félelem elé,
és magához szorítja kezét.

Templom a testem,
benne szívem az oltár...
A legszörnyűbb áldozat
rajta: Uram, Te voltál!

Szántó Ilona Halmaz

Gond a gondokon,
teher a terheken...
Uram, roskadok.
Vedd le a keresztet!

Üzenet halottaimnak

Rátok gondolok,
s lelkemben béke van...
Leánymell-lüktetés-táj,
szívek aranyeső virága,
fény-tiszta simogatás.

Lelkemben béke van...
Halk csillagdúdolás,
violafehér álomba hulló
jóság-rianás.

De kinn a világban
szűtte idő, fémes félelem,
sárkány-tűz-gyűlölet
terjed hiten, életem.

Behúzódnak a szeretet boltíve alá
kigondolni a boldogság képletét.

Part, hullám, ölelés

Tekinteted barna óceánjába hullnak
vérző ajkamról zuhanó csókcsillagok.

Szavak nádszálaiból hiába fonsz ámuló imát,
lángoló ágakká hiába lobban kinyújtott karod.

Öleléseid hullámai
megtörnek szerelmem partján.

Szántó Ilona Kiáltás

Ha a fekete halál majd
szárnyaiba rejt,
nem halok meg,
csak őszanyaggá vegyülni
sietnek sejtjeim.
De kiáltásom
túlharsog az egeken:
- Legyen mindig

Élet,
Béke,
Szerelmem!

Bencze József

költő 1937-ben született Boronkán (Somogy megye).

A Cserhát Művész Kör tagja volt. Még megérhette 1987-ben "Hátamon csillagbatyuval" c. utolsó kötetének megjelenését, melyet a kör támogatásával adott ki. Szomorú sorsa ellenére mindvégig megmaradt az életöröm énekesének. Mostani őszi számunkban egy szép őszi versével és annak elemzésével emlékezünk rá.

Körtefamászás

Sárga napok csábítottak,
édes ízű kerek körték,
a madarak mind elszálltak,
s az ágak utadat törték.

Ifjú karod szelet bontott,
hullottak a körte-bókok,
ajkadon nyílt méz-magház nyár,
alád lesni akkor jó volt.

Pajkos voltál, mint falevél,
ringatott a zöld lombosátor,
életemnek Dorottyája,
akkor lettem csókra bátor.

Rudnai Gábor

Bencze József: Körtefamászás c. verséről

Bencze József Körtefamászás c. verse emlékezés egy kamaszkori élményre, ami a somogyi szülőföldre kötődik. Csokonaira, s közvetve a vers helyszínére utal az "életemnek Dorottyája" megszólítás, ami itt a kamasz fiú és a nála idősebb fiatal nő közötti különbséget jelzi. De Csokonait idézi a rokokó hangulat is: a megművelt kert, az apró képek, a gyümölcszedést átszövő film erotika.

A lányt a körték csábítják, a fiút a lány, a ledobott körték szerelmi vallomások. A középső versszakban az "ajkadon nyílt méz-magház nyár" kép visszautal az 1. versszak 1-2. sorára (a sárga színre a nyár, az édes ízű körtékre a méz-magház), de a körteevés az ajkak ki nyílásával már jelzi az utolsó versszak végi csókot is. Ezt készíti elő a 2. versszakban a "körte-bókok" metafora is.

A gyümölcszedés csak ürügy és alkalom a kacér-ságra, a 3. versszakban már nincs szó róla. A két versszaknyi szemlélődés és kíváncsiság után a vers hőse cselekvésre szánja el magát: az utolsó sorban van az egyetlen egyes szám első személyű Ige. A lányt a feljutásban előbb az ágak, aztán a szél gátolják, míg végül az utolsó versszak falevél-hasonlata szerint szinte beleolvad a lombosátorba, követi a szél mozgását is (ringatja a zöld lombosátor), s mikor elhárul útjából az utolsó akadály is, várja a fiú közeledését.

A ringatás egyúttal a dajkálás, babusgatás képzetét is felkelti, ez a fajta anyáskodó szerep nagyon is illik a tapasztalatlan kamasz fiút elcsábító érett nőhöz. A szerelem azonban mindenképp megfűtötte, Csokonainál Dorottyát is, ahogy ő írja:

"Ezért oly gyönyörűk a Somogy dái, Mert ők a gráciák igaz kópiai".

Rudnai Gábor

Nyárutó

Hosszú szálú fű a víz,
a vízrózsán kihajt,
futónövény, kövön szétágazó,
fűrgé lábú, fűtűös kedvű kőlykök
síkos, kavargó erdeje.
A felhők rojtos szőnyegén
bukfencet hány a nap,
az almafákon lángoló labdákkal
a szél kupánvág, míg kárvallott képpel
elsomfordálok, nyelvet öltöget.
Mint héjából pattanni kész gyümölcs,
a lányok érett melle megfeszül,
jó lenne megkóstolni ízüket,
s a köldök csillagát követve, délen
a forró nyárban is fehér humuszt
eleven ággal oltani.
Magány redőnyös hűvösében éltem,
szeretnék megfürödni bennetek,
de jaj, akár a stég, amelyre ültem,
a ritmust átveszem,
de két kötéllel visszahúz a part.

N. László Endre

Egyszerű és igaz

A nap szalad, s a pillanat halála az élet...
Hazudozásra, bűvészkedésre nincs idő!
Oly egyszerű legyen az életed, a hited,
a versed, a szerelmed, mint a patak rovása
a köveken, mint a fecskék rajza az égen...

S oly igaz is!

Bornemisza Attila

Negyvenkettő

Őszirózsák monológja
negyvenkét szer az őszt mondja
negyvennyolc gyöngy virágszál
télből a kiskert vállán
negyvennyolc szép őszi nótá
negyvenkét szer anyám gondja
negyvenkét szer a hiányod
cigányzenés szél se látott
Negyvenkét szer hová lettél
ideér egy nagy kerek tél
Olyan lesz mint mosott ruha
terhétől megnő a Duna
Ereimben véred villan

Most szeretlek a legjobban

Dénes Géza Az újságírók elődei

Valamikor megbecsült tagjai voltak a társadalomnak az újságírók, a rigmustaragó énekmondók, regösök és hegedősök. Attila az udvarában tartotta regösöit, minden jóval ellátta őket, de magával vitte őket a legvéresebb csatákba is, úgymond "hadd szerezzenek költői magériát". A vicclapok elődei a humoristákat helyettesítő énekesek és zenész lantosok. Priscos retor feljegyezte, hogy Attila lakomáiról soha nem hiányoztak ezek a vendégmulattatók. Hogy mennyi volt a honorárium? "Lantosok és hegedősök, kiknek bor lelkők, csak borért is elzörgetnek néha szegények."

Csak annyi volt a fizetség, amennyi elűti a rozsdát a torokról. A regösök és hegedősök a hírlapírókat pótolták a XVI. században. Tagjai műveltek voltak, és események megörökítésénél történelmi hűségre törekedtek. Gazdag udvarokban és a szegények körében legbecsültebb volt Tinódi Lantos Sebestyén. A Fejér megyei Tinódpusztán született 1505-ben, Tolnában és Fehérváron tanult. A török elleni harcban megsebesült. Később török fogságba esett Törökbálinton, s akkor indult neki, és járta az országot, hirdelve gazdája vitézségét.

Utoljára a Nyírségben járt, ahol "nagy szomjúságban szenvedett, mivel hogy bort nem adtak neki". Az ország minden részére meghívást kapott, hogy friss híreket halljanak tőle. Szinte riportere volt a maga korának. Elvándorolt az események színhelyére, és hiteles adatokat kötött koszorúba. Hívták szereplésre sokfelé. Hazafias ünnep, lakodalom nélküle nem eshetett jobb körökben. Meghívásait jól értesüléseinek köszönhetette. Mert a kőszá híreiktől félrevezetett magyarság a valóságot tőle akarta megtudni.

Annnyira kapós volt, hogy élete vége felé, 1554-ben művel nagy részét kinyomtatta Cronika címmel, és ezt küldte maga helyett. Főként történelmi eseményt énekelte meg korának, így Eger várának védelmét, Buda elestét, Murány, Léva várának bevételét és a szegedi veszedelmet.

De versebe szedett külföldön szerzett, mai nyelven szólva importált híreket és néhány hazai dörgedelmet a kapzsi magyar urakról. Népszerű hírvivő volt, a főúri palotákban, a cselédkunyhókban egyaránt megjelent híreivel. A többi hírvivő, lantos és hegedős eljárt hozzá tanulni és adatokat szerezni. A műveltebbje, a literátus és deák csavargó módjára barangoita az országot, munkájukért beérték némi szalmával, melyen megpihenhettek, kevés meleg étellel.

A mai, korszerű újságírók nem nagyon irigyelhetik elődeiket, és bármilyen paradoxul is hangzik: az énekmondó hírvivőket Gutenberg könyvnyomtató "ölte meg". A nyomtatott betű, a papírosra rögzített történetek, dallamok a regösöket megelőzve röpködtek szét az országban. A regösök és hegedősök előtt már csak a pletykákra éhesek nyitottak kaput. Elmúltak, elmerültek, mint annyi más az idő örvénylésében. De mint annyi másról, róluk is tisztelettel kell megemlékeznünk. Kenyerükért jobban megdolgoztak mint ma, amikor távíró- és telexgépek, telefonok segítségével a hírek másodpercenként röpködnek szét az egész világban.

N. László Endre Egy régi ősz

Egy száraz képlet,
pár irracionális egyenlet mellett,
a szemüreg üres lszonyata mögött lesem,
hogyan vetkőzik a táj.

Bodor Miklós

Lázongó szavakkal...

Mit akartok ti lázongó emberek?
Felgyújtani e szép országot?
Hatalmi harc hevében kitépni
Szívekből a lobogó lángot?

Mondjátok meg, mit akartok?
Költani a szeretet lángját?
Elveszett hatalmak bosszúja
Nem jön vissza soha, mégis várják!

Mit akartok, mondjátok meg?
Ki ellenségből lett magyar!
Mindenek árán feltörni,
Képmutató, hazug szavakkal.

Mondjátok meg, mit akartok
Tigrisálarc mögé bújva?
Saját érdekért törtetve
Köpenyt fordítani újra?

Mit akartok, mondjátok meg?!
Mézes-mázás szavaktól égni,
Félrevezetve a népet,
Hazudva, sunyimódra élni?

Mit akartok ti lázongó emberek?
Felgyújtani e szép országot?
Hatalmi harc hevében kitépni
Szívekből a lobogó lángot?

Barcs János

Álmainkra parazsat raktak

Elvették tőlünk álmainkat a léhák,
lopkodtak, amíg a szegények dolgoztak,
hogy meglegyen mindennap a biztos étel,
és a világból örökségünk maradjon.

Rabolták a biztonságot életünkben,
és parázs-lángokba zargatták sorsunkat,
álmainkra parazsat raktak: fehér-izzót,
rút árvaságot, és gúny-hajnal-sötétet!

Patkányok menekülnek hajófenékről. Éj van.
Veronika kendőben elrejtett hajnal
jó, s menekül bölcs tengereken hullámok ágyán,
S madársereg lesi az örült viharzást...

Táncolnak a bálnák, cetek, cápák hadrendjei,
uszonyuk ívén fénytörés sűr - erőszak.
Villámlo árbocrúdnak feszül rút némaság-űr!
Éjszakai csata - Tengeri Hatalom!

Barcs János "Aranygyík-díjas" költő!

Németh Dezső: Kacagófa

Feltámad a magyar meseírási - hirdeti Németh Dezső Kacagófa című szép kivitelezésű, színes rajzokkal és kifestőrésszel megalkotott műve. S az epikai hitel is Igénye a magyar meserodalomnak; illő tehát, hogy szót ejtsünk, beszéljünk a könyvről, mint a gyermeklira egyik, kiváló gyöngyszeméről. Németh Dezső költő (első kötete a sikeres Ikonfal) hiteles tolmácsa a mesének, s a versbe fogalmazott ének úgy hat reánk, hogy ez a mű szinte lehetetlen.

Nemesl áradás, tiszta érzelmek jutnak érvényre, és szinte azt kérdezzük magunktól: hol volt eddig ez a nagyon tehetséges alkotó, aki úgy mond tanít, és úgy tanít, hogy mesél. Hol jár a szél, mely termékenyít, s a gyöngyvirág ellepi illattal a tájat, oly üde tárlat, virágoskert ez a kötet, s gyönyörű ajándék.

Ez a mű egyben garancia is arra, hogy gyermekünk elolvassák, és magukévá teszik a német-l szép sorokat, az óvodákban pedig tanítani fogják... Sürgető ez különösen most, amikor elgépiesedett korunkban művi mesék, technikai megfogalmazások, biznissz öntli el a könyvplacot, és keveset olvasott apróságaink végre igazi, megálmodott széphez juthatnak.

Németh Dezső meséskönyve igen nagy meglepetés a mesékre éhes apróságoknak, s kreativitást biztosít a rajz biztatása, a kifestési lehetőség. Ajánlhatjuk az ország könyvespolcára, s kis, kedves, csöpp gyerekeknek, meglepetésül.

A Kacagófa tehát olyan mű, mely messze felülmúl sok-sok egyéb magyar meséskönyvet. Erdemes megvenni, megrendelni, mint azt teszik óvodák, bölcsődék, s családok is.

A Kacagófa kapható a Tinódi Klub, a Délibáb szerkesztőségében. Tel.: 176-557. *Ihász-Kovács Éva*

Ihász-Kovács Éva

Jegyzet a Kacagófához

Németh Dezső költőnek

Azóta naponta letérdepelek
szeretetelek zsámolyára...

Azóta nektek nyitom föl

fényességem kékszemű virágait.

Azóta tudom, hogy faragott szobrok,

ikonok között legnagyobb érték az ember.

Akl arcát írja a végtelenbe,

megteremti sokszoros önmagát, szerelemből,

a romok közé pusztá kézzel emel városokat,

az Egész az, melynek mi vagyunk

önkéntelen részesek, s nem említhetem

magamat sem anélkül, ne tartoznátok hozzám.

Ezért szívetek az egyetlen gyóntatószék,

verseltek a Mindenség szerelme,

s szívetek a békesség csarnoka, ahova

mindennap betérek meditálni.

És ti oldoztok föl hibáim kötelékeiből,

akik a napot emeltek fölbém,

szelíd lámpa gyanánt, azóta...

Mit jelent testvéri kézfogástok:

mióta élek s olvaslak titeket, azóta tudom.

S azt is, hogy hervadhatatlan virágoskert

mind a két könyved...

Németh Dezső

A hat fekete paripa

Opusculum 7

Anrenek

Szál-húron szóló hegedű,

valami nagyon keserű,

valami nagyon szomorú,

lelkemben dül a háború.

Valami elszakadt, valami húr,

bennem a bánat megvadul,

s így száguld át a testemen

a rongyokká tépett szerelem.

Úgy rohanok át magamon,

mint mozdonytól elszakadt vagon,

s nem tudom, hova jutok...

Futok magamtól, futok, csak futok!

Reménygyöngyöket ne fűzz nekem!

Ne köss meg hajad fekete szálával!

Ne vonj be ragacos kátránnyal:

elárult, gyenge szerelem!

Nézésed sugarával ne világíts meg engem,

legyél mély árok, legyél a farkasvermem!

Csókjaid vérző sebeit lefejem a számról.

Lillom-csókjaim ujjaid hegyéről.

Hajnal pirkadásom arcod dombjairól...

Kiáltatok rám a házból!

Gyönyörű kínjaimat dobálom, verem, érzem...

Szétfolyik rajtad a vérem!

Szétfolyik rajtad a bánat!

Szétfolyik rajtad a lázam!

Dobd el a ruhádat, amit miattam vettél fel valah

Legyél a semmi-kabala,

mert elárultad a szerelmet: a szelíd tulipánt.

Bennem a fájdalom szánt

A bokrok alá hajított ölelésem,

Illiom nyílása elvirágzik,

s te ott állsz vörös ruhában a réten,

ahol minden a könnyelmtől ázik.

Az én szívem lesz a koporsód.

Körbeszögelem fekete szögekkel.

Hat fekete paripa vágat felém a hegyről.

Fekete halottas kocsi elé fogom a lovakat.

Mellkasám templomából

kiveszik a vörös koporsót.

Szólj még egy utolsót!

Szólj még egy vigasztaló szót!

Hogy nem igaz az egész...

Hogy szerelmünk nem ily csenevész!

De nem szólsz te semmit.

Fehér halott vagy vörös koporsóban.

A kocsi már útra kész.

Felnyerít hat fekete paripa.

Szív nélkül megyek a kocsi után...

S felsír a szél a fák haján,

mint megvadult, bőgő orgona,

s nyerít a hat fekete paripa,

a hat fekete paripa.

Magyarl Barna Ars amandi

Jusztinának

szíveddel és szívemmel aládúcolva
milyen szép ez a pillanat
Időnk az Idillóceánba torkolli
ajkad erkélyén kihajol Léda

ragyogó vonásaid egy hasonlattal
addig fényesítem
míg végül elkopik minden hasonlatom
akkor azt mondom ez te vagy

tudom ahhoz hogy kigyulladjon mosolyod
e versben ki kell cserélnem a biztosítékot
de előbb a metafora-késsel
még szelek neked egy karéj gyönyört

Veled

Jusztinának

szobádban ülünk
a hálólíngedre gombostűzött versképeket
lassan letépi az éjszaka

csend van
a négyütemű vágyak
nem döccsennek tekintetünkön

fonalat gombolyítunk

szeretlek

a némaság virágai
ciklámenszínűek

Szántó Ilona Emlékezés

Már nem sápadok el neved előtt,
tekinteted már nem tesz bénává,
a feledés örvénye mind
mélyebbre sodor.
Háromszögű fehér kendő a múlt.
Kezemben tartom,
Intek, ha kerek arcoddal
sétálni indul a hold.

Németh Dezső Ősz

Az utakon bocskorod díszre a sárga pitypang virága
Mag-falt bár szerteszórta már tollrepüléssel
Hová e nagy sietség az őszsárga tájon?
Hol léptedre hullva aranyat hintenek a fák
Hervad a lángselymű érzelem-rózsza
S csókjalád kútjába tekintő csillag is lefut az égről.
Vércse sikoltva slatja nappalok fénylegyezőit
Mert érzi, hogy elnyűtt szárnyal tollát
Hárjának zengeti nagyfűrtű északi szél
Az utadon kék szemed díszre a szőke reményed
Hegylankán bágyad lépésed tétovasága
Átőrez mindent messze tekintve a távol
S a lebárdolt fények sírjára roskad az ég
Kebelnyl orgona zúgása benned a nyár még
De vércse jajától parázsló érzelem ébred
S fűszálak húrjain mélabús hangokon bűg föl az ősz

Aszalódik fű a réten
Gyöngyfedelű szíveden
Följajduló zeneképpen
Múlik el a szerelem

Magyar Béla Hajnali szerenád

Ahogy hallom a hangod
szobám mélyén a csendben,
és látom, nézem az arcod,
van min így elmerengnem...

Talány vagy számomra, édes,
hiába fog fel az elmém,
mely mindig felelve kérdez,
szépséged énekelvén.

Rebbenő kezed is látom,
amint kezemhez értél,
úgy látlak, mint az álomom,
ha közeleg már az éjfél...

Hajnali fényben te zengesz
felém egy bűvös nótát,
s utána rögtön csend lesz,
mert egy madárka szól át

a szomszéd gyümölcsös kertbe,
pityegve aranyos hangon,
tavaszi dallamot zengve;
mindezt már álomban hallom...

Kullmár János Békével jöttek

Az Irodalom szerény ünnepet ült. A 13. évébe lépő Váci Mihály Irodalmi Kör tagjai augusztus 1-9 között tartották hagyományos alkotótáborukat Nyírszölősi. A mostani tábor - éppúgy, mint a korábbiak - lehetőséget biztosított egymás munkáinak megismerésére, új publikálási lehetőségek, könyvkiadási tervek megvitatására, és nem utolsósorban a testvér-közösségekkel való találkozásokra.

Az egész napos szellemi igénybevételt jelentő műhelymunkák után a kör tagjai augusztus 5-én a nyírszölősi presszó kerthelyiségében hangulatos felolvasó estet tartottak. Köszönet érte az ötletgazda Péter Etának, Madár Jánosnak, az irodalmi kör vezetőjének, a lelkes hallgatóságnak és nem utolsósorban a presszó kedves vezetőjének.

A jelenlévők ismét meggyőződhettek róla, hogy az irodalom éli és élni akar, hiába próbálják fejét az iszapba nyomni, miközben "csontos ágakon fekete rongyként puha csomókban ül a károgás".

Az író, költő olyan "emberfajta", aki ezenkívül is egészen mást lát, nevezetesen arra figyel, ahogy "fényágyán nyújtózva ébred a nap, s egy gyöngyház-kacagás".

A tábor izgalmas színpoltjai közé tartozott a kötetek bemutatása, s az egyéni bemutatkozások. Említést érdemel az idei nyárból Csermely Tibor: Hivalló Irodalom, Bodor Miklós: A csend honában, Szóllaj meg, Tisza-tájl, Magyar József: Ratkó-Breviárium, Memoriál, M. Takács Ferenc: Mátis Béla élete, Cseh Károly: Téltakarító és Fecske Csaba: Valami üzenet (készülő) c. munkájának ismertetése, elemzése.

Szót kell még ejteni olyan nívós előadásokról, mint dr. Cselényi István Gábor "Szellemi műhelyek vonzásában", dr. Katona Béla Sz. Sz. B. m-i Hagyományok és Gabulya Pál "A verscsinálás elméleti és gyakorlati kérdései" című hangzottak el.

Esténként a nyírszölősi kollégium udvarán az írók mappába rejtették a tollat, papírt, és Kántor Zoltán hangszerére régen elfelejtett dalok ülték meg a füledt, szabócsi éjszakát.

A tábor bezárult, és Barcs János SZOT-díjas költő gondolatai már mottóként zsonganak a lelkekben: "Számvetést hoztam, s örömet adtam. Istentől áldott ezer alakban..."

Kullmár János Volt egyszer...

Volt egyszer egy nyár,
rózsakertek elomló ízével terhesült,
melyben ránk hajoltak az édes esték.
S ami ott fogant, mind
egy csodás harmóniától lelkesült,
melynek titkát hiába is keresnéd.

Ha otthonodba térsz,
és városod elcsendesül, pihenj el Te is!
Álmodd, mit szíved álmodni kényszerül,
álmodj kettőnkért is!
Sétálj újra tegnapunk hűs pázsitján,
és akard, hogy én is ott legyek!
A boldog napokon se tagadj meg:
számíts rám,
hiszen hozzád üznek a kóbor fellegek.

Ha elmúlt a nyár

A sorsom
tengernyi búcsúzás
és mámoros ölekezés.
Dobok szavával
perzselő
latin éjszakába feledkezés.

Hajnall tengerből
robban a szél,
s ha majd e nyárra
vágyam még felel:
sétálok a csendes parton,
és Te egy vérző
szívárványon újra érkezel.

Kubai ritmus,
Loire-menti várak,
Csodás Miramar!
Mindenütt Te dobolsz szívemen,
és a latin zene
roppant ívű szárnyán
fogva tart az a régi szerelem.

Losonczi Léna Idő

Tovaröppennek a madárszárnyú percek
elsuhannak a sűrű szövésű napok
s az őszi - levél - pergő évek
emlékeket kutatva a vászon szálalban
az éjszakákkal összefércelt
nappalokban visszatörtökölünk
a fésző múltba

Péter Eta Őrizlek

Titkos ösvényeken bolyongtunk
bőrünket csapta minden ág
vadászként pergett fejünkre minden levél
De a fájdmakon és vadakon túl
tiszták voltunk, mint hófürdette táj
Neved az éjszaka felhőire írom
letörli lassan a szürkület
Gyere ébredj velem,
hadd érezelek!
Ujjam dadogva emlékezik,
emlékmorzsádat szedegetem,
kenyeret formálok belőle,
s a testedet magamhoz veszem
Magamhoz veszem bűneid felét is
álomban is téged őrizlek,
s őrizve hasít belém a bizonytalan,
mert csak mlattad őrizem magam.

Vántsa Zoltán Asszociáció

Mikor szebb jövőről
Harsog a szólam:
Tudom, hogy újabb bőrt
Nyúznak le rólam.

A jussom

Mennyi a nyugdíjam?
Két pár cipő ára!
Negyven évre adták,
Meg a diplomára.

Megjelent Németh Dezső **Kacagófa** c. könyve. Színes, festett képekkel illusztrált könyv, 40 oldal, külön 8db. kifestő lapot is tartalmaz. Ára: 200 Ft. A vidám, hangulatos verseket fantázia-dús színes képek díszítik. *Megrendelhető a szerkesztőség címen!*

Szép karácsonyi ajándék gyermekeknek!

Figyelem! Fizessen elő a LANTRAI Egy évre, postaköltséggel együtt mindössze 200 Ft. Az előfizetési díjat, postautalványon, a szerkesztőség címére kell elküldeni.

Lapunk nem nyereséges kiadvány, ezért a közölt művekért szerzői jogdíjat nem fizetünk. Kéziratokat nem őrizünk meg és nem küldünk vissza!

LANTRA

A TINÓDI KLUB IRODALMI FOLYÓIRATA

Főszerkesztő: **Németh Dezső**

Szerkesztők: Bornemisza Attila
Ihász-Kovács Éva
Olvasószerkesztő: Németh Erzsébet

Szerkesztőség: 1211 Budapest
Ady Endre út 5. III/10.
Tel./fax: 2 777 196

Kiadja a **Tinódi Klub**
Felelős kiadó: Németh Dezső

Készült: a **DUNA-PRESS Kft**
nyomdaüzemében
Felelős vezető: Palkó Zsuzsanna
Szedés-tördelés a Tinódi Klub munkája

ISSN 0865-8633

Pató Selam

Temetőben

Megszürkült hófehér
Kövek imádkoznak
Vívódó szellemért
Kit bomlaszt kárhozat

Száz fájó sóhajlás
Száll egy tört virághoz
- Ó haldokló hajtás
Holtunkért imádkozz

Leborul a virág
Egy magányos hantra
- Egy vagy Isten
Világ Ura - hal el hangja

Esőben rothadó
Virágzás illata
Mint ázott koporsó
Vagy korhadt törzsű fa

Párás nehézséget
Szív itt be a lélek
Sírversek és képek
Súgják - Holt az élet

Szénási Sándor

Keserű szabadon

Elmúló éveimben fölsejlő érdekeink
havas hegycsúcs-lábainál tűnődve megállok -
a riasztó lélekgleccserpatak-morajlásban
zúzott fatörzsek úsznak, az ifjúkori álmok.

Ma is meghatódva állok a boldogság előtt,
ahogy távolból tündököl, mint a svájci hegyek:
Az embert kifíllérezik az ellentmondások,
ha nem enged el fölnőni a lelkiismeret.

Naponta átvergődve a sérelmek Horn-fokán
értékeink súlyozza ringató megbecsülés,
s korlátolt adhatás Taigetosz menekültjének
kényszerű nyugalmat hozzon a megértés.

Én magyarnak születtem, nekem itt nehéz élni -
bármeddig engedett a sors, vissza kellett térni.
Aki akácfa tűzénél melegedve nőtt föl,
az emlékszik, hogy ízlett a moslékban főtt krumpoli.

És lám, megélt álmok fénye érleli a kort
akkor is, ha önvád vagy megfosztottság fojtogat,
maradék erőmmel még kitántorgok a térre,
látni csodálattal felroppenő madarakat...

TAKARÉKSZÖVETKEZET
A VIDEK BANKJA